

**Gymnázium Přírodní škola, z.ú.**  
**Profilová práce — třída Pí**  
**Nižší stupeň studia**  
**2024/2025**

**Petr Houska**

**Rozšíření povědomí o opatu Josefu  
Heřmanu Tylovi  
na veřejnosti**

**Vedoucí práce: Mgr. František Tichý**

**Datum odevzdání: 7.1.2025**

## Obsah

Úvod	- 1 -
Poděkování	- 2 -
Cíle	- 3 -
Metody a postup práce	- 4 -
Životopis:	- 5 -
Digitalizace materiálů	- 6 -
Výstava o Heřmanu Josefu Tylovi	- 8 -
Zkušenosti	- 9 -
Závěr	- 10 -

## Úvod

Téma práce jsem si vybral na doporučení Mgr. Františka Tichého, který se skupinkou chlapců ze Zéty pracoval na knížce o Heřmanu Josefu Tylovi. V roce 2004 vydali knihu s názvem “Vzpomínky na Heřmana Josefa Tyla”. Do této knihy sesbírali různé materiály od neteří Heřmana Josefa Tyla a taky přímo z Kláštera Premonstrátů Teplá. Materiály použité na tuto knihu však nikdy nebyly zdigitalizovány, a proto se převedení materiálů do digitální formy stalo náplní mé profilové práce. Podrobněji vše představím níže, ale většinou se jednalo o strojopisy.

Přijal jsem toto téma, protože mě obecně zajímá historie a především historie 20. století. Specificky mě zajímá druhá světová válka a komunistická éra v Československu, zvláště osudy lidí, kteří byli perzekuováni totalitním režimem. Nepřehlédnutelným faktem je, že většina osob, která byla komunistickým režimem vězněna, byla perzekuována již v předchozí době za nacistů. Toto je případ také opata Heřmana Josefa Tyla, který byl vězněn jak nacisty, tak také komunistickým režimem.

Je mi také blízké prostředí katolické církevní organizace, takže jsem mohl blíže nahlédnout těžké osudy člena jednoho z církevních řádů.

Na začátku přípravy své profilové práce jsem se od Mgr. Františka Tichého dozvěděl, že se během této práce budu věnovat především skenování dokumentů sesbíraných studenty, které ale doposud nebyly zdigitalizovány. Hlavním cílem práce bylo tedy naskenovat a roztřídit dokumenty, které budou uloženy v archivu školy.

Co mě během realizace práce zaujalo více bylo, že se mohu zúčastnit přípravy výstavy o opatu Heřmanu Josefu Tylovi, kterou chystala Hroznatova akademie ve spolupráci s Klášterem Teplá a paní Mgr. Janou Oppeltovou Ph.D. Díky této možnosti jsem se mohl podílet na realizaci výstavy v klášteře Teplá a osobně se setkat s blízkými příbuznými opata Heřmana Josefa Tyla. A věděl jsem, že budu v kontaktu s rodinou, tedy přímými pamětníky, což je v historii to nejzajímavější, tedy alespoň podle mého názoru.

Tato profilová práce stručně představí osobu opata Heřmana Josefa Tyla, ale především se zaměřuje na vytyčené cíle, což je digitalizace sebraných dokumentů a také pomoc při realizaci výstavy o osobě pana opata Tyla.

## **Poděkování**

V úvodu práce je namístě poděkovat zejména Mgr. Janě Opeltové Ph.D. za přizvání k realizaci instalace výstavy o Heřmanu Josefu Tylovi. Dále děkuji kanonii premonstrátů Kláštera v Teplé za jejich pohostinnost. A v neposlední řadě děkuji také paní Marii Hrudníkové, neteři pana opata Tyla, za poskytnutí fotodokumentace předmětů, které byla ochotna zapůjčit na výstavu a ze kterých jsme následně i předměty vybírali. Nemenší poděkování si zaslouží i Mgr. František Tichý, který mi pomohl vybrat téma a po celou dobu mě vedl ke zdárnému cíli.

## Cíle

V rámci své profilové práce jsem si stanovil tři klíčové cíle. Tím prvním a nejdůležitějším cílem bylo podrobně se seznámit s částí pozůstalosti opata Heřmana Josefa Tyla, která byla sesbírána bývalými studenty GPŠ v roce 2004. Mým záměrem bylo získat co nejkomplexnější pohled na Tylův život, dílo a historický kontext, který tuto část jeho pozůstalosti provází.

Druhým cílem, na který jsem se zaměřil, bylo zdigitalizování autorských strojopisů, které se nacházejí v této pozůstalosti. Digitalizace je v dnešní době nezbytným nástrojem pro uchování cenných historických dokumentů. Tento proces mi umožnil zpřístupnit je studentům a všem zájemcům o pozůstalost Heřmana Josefa Tyla. V rámci této aktivity jsem se snažil co nejpřesněji převést originální dokumenty do digitální podoby.

Třetím a neméně důležitým cílem bylo pokusit se získat předměty z pozůstalosti Heřmana Josefa Tyla, které by bylo možné vystavit na plánované výstavě v klášteře Teplá.



*Fotografie 1 – Opat Heřman Josef Tyl*

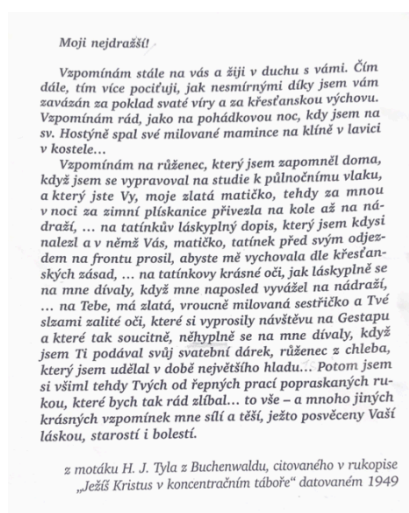
## Metody a postup práce

Přípravu na profilovou práci jsem začal v lednu 2024 přečtením knih *Psancem*<sup>1</sup> od Heřmana Josefa Tyla a kniha *Vzpomínky na Heřmana Josefa Tyla O. Praem*<sup>2</sup>. Četba mi pomohla pochopit historický kontext, a to, jaké události byly důležité pro jeho život a také jak hlubokou víru měl Heřman Josef Tyl.

V květnu jsem se telefonicky spojil s Mgr. Olgou Šmejkalovou, archivářkou Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, a zjistil jsem informace, jak nejlépe naložit s archiváliemi, které se podařilo získat dřívějším studentům GPŠ, které nebyly nikdy zdigitalizovány.

Dále jsem byl v červnu v kontaktu s paní Marií Hrudníkovou nejstarší neteří Heřmana Josefa Tyla, která mi poslala celou řadu fotografií předmětů, které daroval svým příbuzným a nyní je má ona sama ve vlastnictví. Přestože některé z těchto předmětů jsou v klášteře Teplá vystaveny, osobně jsem pomohl pouze zprostředkováním předání některých exponátů mezi neteřemi Heřmana Josefa Tyla a organizátorkami výstavy. Na výstavě se objevily dvoje hodiny po Heřmanu Josefu Tylovi a také několik obrazů.

Na konci června se mi podařilo propojit se s paní Mgr. Janou Oppeltovou Ph.D., která spolupracuje s Hroznatovou akademií v Klášteře premonstrátů Teplá, kde se plánovala výstava o Heřmanu Josefu Tylovi. Díky ní, jsem měl možnost se v srpnu přímo v klášteře seznámit s materiály, které vlastní kanonie premonstrátů v Teplé. Jednalo se převážně o strojopisy a dopisy pro nebo od Heřmana Josefa Tyla. V září jsem Teplou navštívil dvakrát dohromady na pět dnů. Do kláštera jsem jel pomoci s přípravou a instalací výstavy. Společně s paní Mgr. Janou Oppeltovou Ph.D. a zaměstnanci Hroznatovi akademie jsem aktivně připravoval výstavu o Heřmanu Josefu Tylovi, kterou jsem společně se spolužáky z GPŠ také pomohl zahájit. Zahájení výstavy proběhlo 21. 9. 2024 a společně se spolužáky jsem se podílel i na programu vernisáže a setkání s příbuznými Heřmana Josefa Tyla.



Fotografie 2 – Text, který byl recitován na zahájení výstavy

<sup>1</sup> Tyl, H.J. *Psancem*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2006. ISBN 80-7195-029-7

<sup>2</sup> Mucha, V. a Sikyta, M. a Sochor, M. a Tichý, F. *Vzpomínky na Heřmana Josefa Tyla, O. Praem*. Praha: GEUM 2005. ISBN 80-86256-40-5

## Životopis

Josef Tyl se narodil v Cakově na Hané v roce 1914. Žil ve velmi chudé, ale křesťansky založené rodině. Po základní škole se rozhodl nastoupit na Arcibiskupské Gymnázium v Kroměříži. Po složení maturitní zkoušky vstoupil do kanonie premonstrátů v Nové Říši, kde přijal jméno Heřman. V roce 1940 se stal knězem a v klášteře zastával funkci provizora.

V roce 1942 byl spolu s ostatními členy noviciátu zatčen gestapem a postupně byl vězněn v Jihlavě, Brně v nechvalně známých Kounicových kolejích a poté v koncentračních táborech v Osvětimi a v Buchenwaldu.

V roce 1945 dostal vyznamenání od prezidenta republiky Edvarda Beneše za nevojenskou pomoc ve válce.

V roce 1946 byl jmenován převorem kláštera v Teplé.

Po komunistickém puči a poté, co tento režim začal pronásledování církevních hodnostářů, byl Heřman Josef Tyl v roce 1950 zatčen a odsouzen na dvanáct let nepodmíněně. Postupně si prošel věznicemi v Plzni – Bory, v Mladé Boleslavi, na Jáchymovsku, v Leopoldově a na Mírově. Po propuštění, po osmi letech vězení, v roce 1958 musel nastoupit do civilního zaměstnání v JZD v Cakově. Až po dalších šesti letech, tedy od roku 1964 mohl opět vykonávat duchovní službu.

V roce 1989, který přinesl vytoužený pád komunistického režimu, byl Heřman Josef Tyl zvolen opatem Kláštera Teplá a později se dočkal i soudní rehabilitace. Zemřel 10. prosince 1993 v Mariánských Lázních a je pohřben na novém klášterním hřbitově v Klášteře Teplá.



Fotografie 3- Heřman Josef Tyl v Osvětimi

## Digitalizace materiálů

Ze školního archivu jsem získal materiály, které sesbírali studenti GPŠ při své profilové práci v roce 2004. Šlo dohromady o 189 dokumentů, zpravidla strojopisů v různé kvalitě.

Nejprve jsem si rozřídil materiál podle jeho typu a vytvořil 5 kategorií:

1. Dopisy 106 dopisů v 19 souborech
2. Úřední dokumenty 19 položek
3. Kázání 8 položek (u žádné položky není uvedené datum)
4. Fotografie 20 položek
5. Ostatní 36 položek

Dále jsem si připravil kritéria, podle kterých budu dokumenty třídit a označovat. Každá kategorie bude mít svůj soubor například „Dopisy“ a soubor bude označen rok-měsíc-den \_specifikace. Jako příklad si můžeme uvést 1951-05-27\_Kolín.

Veškeré materiály jsem po naskenování uložil na Google Disk, ke kterému je umožněn přístup přes prokliknutí výše uvedených kategorií. Ve složkách jsou skeny řazeny podle kategorií a v každé kategorii jdou chronologicky po sobě. Specifické je naskenování dopisů, kde na jedné straně jsou přepsány psacím strojem dva dopisy. V každém souboru je tedy více dopisů, které jsou označeny rokem a místem napsání. Přehled jednotlivých kategorií naleznete také v přílohách.



Fotografie 4 – Příprava kategorizace dokumentů a jejich skenování

Z naskenovaných dokumentů mi přišly zajímavé rozsudky soudu z 50. let 20. století nebo kázání z Mariánských Lázní ze sedmdesátých let, na která hodně lidí rádo vzpomíná a díky mé práci si je budou moci připomenout.

Zajímavá pro mě byla také kniha *Dar české dívky z koncentračního tábora*<sup>3</sup>. Tato kniha je původně povídka od Karla Jaromíra Erbena Svatební košile. Heřman Josef Tyl k této povídce však přidal svoje úvahy a příběhy z koncentračního tábora. Z této knihy snadno zjistíme, jak Heřman Josef Tyl přemýšlel nad světem a nad Bohem.

Veškeré naskenované dokumenty po ukončení práce předám v digitální podobě paní Mgr. Janě Oppeltové, Ph.D., kanonii premonstrátů Klášter Teplá a Hroznatově akademii. Pro další zájemce o osobnost Heřmana Josefa Tyla nebo moderní historii budou naskenované materiály dostupné ve školním webovém archivu.

---

<sup>3</sup> Tyl, H.J. Dar z koncentračního tábora české dívky. Převorát kláštera ř. prem. Klášter Teplá u Mar. Lázní. 1948

## Výstava o Heřmanu Josefu Tylovi

Každý, kdo znal Heřmana Josefa Tyla o něm říká, že to byl moc hodný a laskavý člověk. Dočteme se to i v dopisech nebo je to patrné i z jeho vlastní knížky, kde se popisoval jako hodný člověk. Na každého byl milý a s každým dokázal dobře vyjít. Hodně lidí ho mělo rádo i kvůli tomu, že obnovil Klášter Teplá po druhé světové válce. Proto se jeho památce Klášter Teplá v současnosti hodně věnuje. Pravidelně do kláštera přijíždějí i žijící příbuzní pana opata.

Už dříve byla Heřmanu Josefu Tylovi věnována jedna menší místnost u vstupu do kláštera – byl zde plakát představující jeho život a také vystaveno několik osobních předmětů. V roce 2024 to bylo 110 let od narození Heřmana Josefa Tyla, a proto se kanonie premonstrátů v Klášteře Teplá domluvila s Hroznatovou akademií, že společně udělají mnohem rozsáhlejší výstavu k tomuto výročí. Hlavní autorkou výstavy byla historička paní Mgr. Jana Oppeltová Ph.D.. V rámci své profilové práce jsem se na přípravě výstavy také podílel.

Již předtím, v červnu, jsem se spojil s neteří Heřmana Josefa Tyla Marií Hrudníkovou, žijící v Olomouci, která mi poslala fotografie věcí z pozůstalosti Heřmana Josefa Tyla, které vlastní rodina, které by se mohly využít na výstavě. Tyto fotografie jsem poslal paní Mgr. Janě Oppeltové Ph.D., která se následně spojila s paní Hrudníkovou a vyzvedla si od ní potřebné exponáty na výstavu.

V srpnu loňského roku jsem Klášter Teplá navštívil poprvé. Zde jsem se osobně seznámil s paní Mgr. Janou Oppeltovou Ph.D. a v klášterní knihovně jsem vytipoval několik věcí, které by se mohly využít na výstavě. Zároveň jsem si prošel dostupné dokumenty a předměty z jeho pozůstalosti, například odznaky z různých míst – např. 1967 Oswiecim nebo Auschwitz XX.

V září jsem navštívil Klášter Teplá podruhé a tentokrát jsem tam strávil 3 dny místo školy při přípravě výstavy. Během těchto dní jsem pomáhal přenášet exponáty do místnosti – bývalého opatského bytu, ve které se následně výstava konala. Dále jsem pomáhal se vším, co bylo třeba, například se stěhováním různých věcí.

Výstava byla zahájena v sobotu 21.9. 2024 v rámci připomínky osobnosti Heřmana Josefa Tyla. Na výstavě byly informace a materiály k dětství Heřmana Josefa Tyla v rodném Cakově, vstup do řádu v Nové Říši, život v koncentračním táboře, jeho působení v Mariánských lázních a poté i v Teplé. Na výstavě byl také jeho stůl, který měl v pracovně a jeho opatská berla s holubicí. Neteře Heřmana Josefa Tyla také zapůjčily hodiny, které Heřman Josef Tyl věnoval jejich mamince. Při zahájení výstavy jsem společně se spolužákem četl úryvky z kázání Heřmana Josefa Tyla v Mariánských Lázních. Po skončení oficiální části vernisáže se šlo do letního refektáře, kde byly připravené občerstvení a zákusky a příbuzní Heřmana Josefa Tyla vzpomínali na jejich dětství a setkání se strýčkem. Tam jsem využil i příležitosti se s nimi více seznámit. Tato výstava bude v Klášteře Teplá do podzimu 2025.

## Zkušenosti

Během práce na výstavě jsme odvedli velké množství fyzicky i mentálně náročných prací, která byla nezbytná pro přípravu kvalitní expozice. Mezi naše hlavní úkoly patřila manipulace s vitrínami, což zahrnovalo jejich přesun a správné umístění v prostoru. Dále jsme museli přenášet a aranžovat těžké exponáty, které byly klíčovou součástí výstavy.

Dalším důležitým úkolem bylo vybírat vhodné fotografie a dokumenty, které by vystihly dobu a situace, z nichž předměty pocházely, a dokreslily tak jejich příběh. Tím jsme mohli vytvořit ucelený obraz o historickém kontextu. Při práci jsem se naučil zacházet se starými materiály, což zahrnovalo jejich opatrnou manipulaci, digitalizaci pomocí skeneru a následné uchování v digitální podobě.

Mé vlastní znalosti dějin 20. století mi při této činnosti velmi pomohly. Díky nim jsem dokázal lépe pochopit význam jednotlivých exponátů, zasadit je do širších historických souvislostí. Tato zkušenost mi přinesla nejen nové dovednosti, ale také hlubší vhled do práce na výstavách a významu historické dokumentace.



*Fotografie 5 dodělávání posledních detailů na výstavě*

## Závěr

Všechny cíle se mi podařilo naplnit.

Povedlo se mi seznámit se s osobností Heřmana Josefa Tyla a navázat osobní kontakt s jeho příbuznými.

Podařilo se mi také zdigitalizovat celkem více jak 200 dokumentů, z toho největší část jsou dopisy rodině. Dále mi přišli taky zajímavé rozsudky soudu z 50. let 20. století, nebo kázání z Mariánských Lázní ze sedmdesátých let, na která hodně lidí rádo vzpomíná a díky mé práci si je budou moci připomenout. Skeny všech strojopisů budou uloženy v digitálním archivu GPŠ.

Úspěšně se mi podařilo zprostředkovat získání některých předmětů z pozůstalosti Heřmana Josefa Tyla pro účely výstavy v Klášteře Teplá. Na jejíž přípravě i vernisáži jsem se osobně podílel.

Veškeré naskenované dokumenty předám paní Mgr. Janě Oppeltové Ph.D., kanonii premonstrátů Klášter Teplá, Hroznatově akademii. Pro další zájemce o osobnost Heřmana Josefa Tyla nebo moderní historii budou naskenované materiály dostupné ve školním webovém archivu.

Domnívám se, že se mi alespoň trochu podařilo vám přiblížit osobnost Heřmana Josefa Tyla. Jsem také rád že jsem během své profilové práce navázal spoustu nových a cenných kontaktů a pomohl dobré věci.

## Příloha č. 2 Ilustrační fotografie



## Přílohy

### Příloha č. 1 Přehledy naskenovaných dokumentů

#### A. Dopisy

Seznam	Odk
České dopisy	<a href="#">Odk</a>
1945 26.8. až 20.10. 1955	
1945-11-14.	
1945-12-21. Dr. Vladimír Hanák	
1947-12-15 z Brna	
1951-02-27	
1951-05-27 Kolín	
1951-11-16	
1951-27.5. až 27. 11. Kolín+ Pankrác	
1954- 20.1 až 5.5 Leopoldov	

1954-01-28 Srdci Ježíšovu Láska a Smír	
1955-24.10. až 23.12 rodičům	
1956- 21.11 až 24.12. Leopoldov	
1957 12.5 až 16.6 Leopoldov	
1957-18.8 až 8.9. Leopoldov	
1957-30.6. až 29.9. Leopoldov	
1957- 6.10. až 27.10.	
1957-2.11. až 8.12. Leopoldov	
1958-26.1. až 30.11. Mírov + Leopoldov - 1973	
1982-07-06	
<b>Zahraniční dopisy</b>	
1946-08-20	
1946-08-21	
1946-08-24 až 1947-06-27	
1946-09-21	
1947-04-24 zahr.	
1947-06-03	

## B. Kázání

Seznam	Od
Hostina u Farizea	<a href="#">odk</a>
Křest Páně	
Svatá rodina 2	
Zjevení Páně	
Evangelium sv. Lukáše	
Jan Křtitel u Jordánu	
Svatá rodina	
Vánoce půlnoční	
<b>Na žádném kázání není uvedeno datum</b>	

## C. Úřední dokumenty

Seznam	Od
1946-03-01 ustanovení převorem	<a href="#">odk</a>
1946-12-21 Apoštolské požehnání	
1947-07-18 ČS. vojen. medaile	
1947-07-18 uznání bojových zásluh	
1948-08-31 pamětní odznak SOPVP	
1949-02-02 pamětní knoha kongregační	

1958-12-30 Západočeské dřevařské závody n.p.	
1961-03-21 _usnesení soudu_Náboženská matice	
1962-11-07_majetek_dům v Mar. Lázních	
1968-11-26_jednání na min.kultury_68	
1969-07-28_zrušení dar. smlouvy a vrácení domu	
1969-08-21 zrušení darovací smlouvy	
1974_přání k 60. od Z. Švabinské	(nei
1974-07-31_přání k 60. Svaz M. Lázně	
1974-08-03_jmenování arcibiskup. radou	
1974-08-05_Blahopřání k 60. Svaz _Olomouc.	
1979-07-31_přání k 65 od Svaz. protif. bojovníků	
vrácení majetku_dům v Mar. Lázních	(nei
rozsudek_opis	(nei

#### D. Seznam fotografií

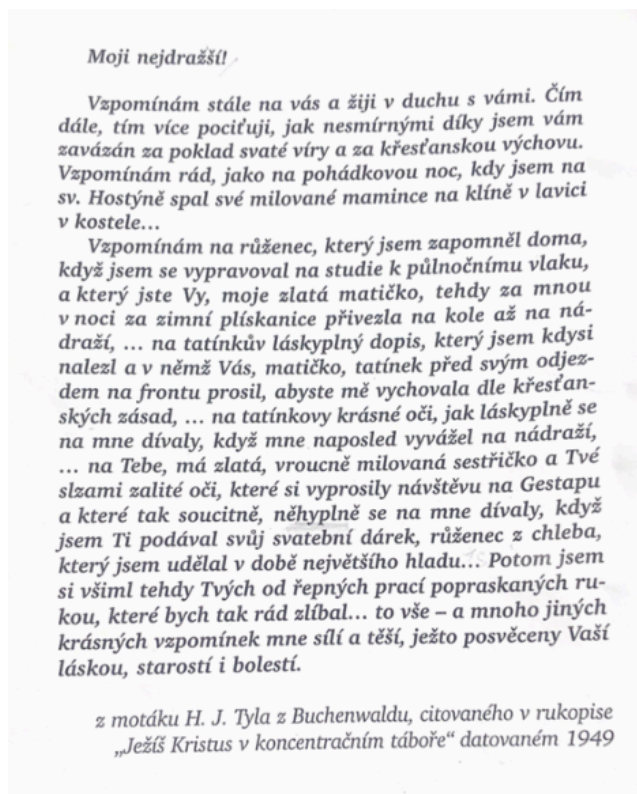
Seznam	O
<b>období do 1945</b>	<a href="#">od</a>
01_soubor foto+seznam	
02_soubor foto_revers	
03_zdrav. karta z Buchenwaldu	
<b>období 1945-49</b>	
01_seznam	
02_průkazka na dráhu	
03_dopis od prešovského biskupa	
04_foto gen. kapitula a I. sv. přijímání	
05_soubor fotografií	
06_telegram_A. Zápotocký	
<b>období 1969- 74 + závěr života</b>	
01_seznam	
02_soubor foto	
03_soubor foto	
04_soubor foto	
05_soubor foto	
06_soubor foto.	
<b>zbytek</b>	
01_maminka	
02_foto 1970	
03_soubor fotografií	
04_vězení 50.léta	
05_po propuštění 60.léta	

**Zvýrazněně jsou nadpisy složek**

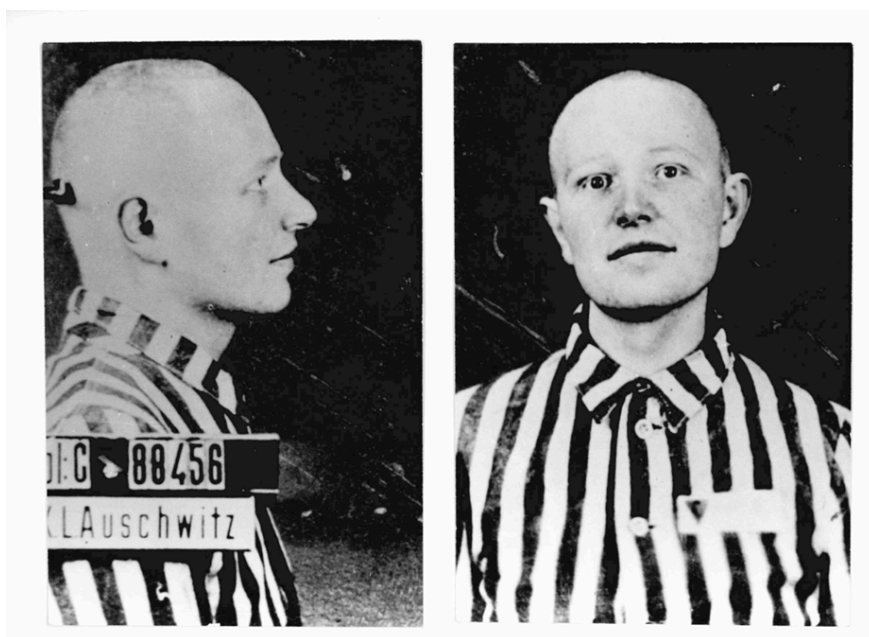
## E. Ostatní

<b>Seznam</b>	<b>Od</b>
<b>Volný</b>	<a href="#">od</a>
Našim_ženám_text.	
Pamětní kniha obce Nová Říše	
<b>Německý text</b>	<a href="#">od</a>
<b>Vzpomínky</b>	<a href="#">od</a>
1945-04-02vzpo	
1952-08-05_vzpo	
1953-07-13_vzpo	
1953-07-13_vzpo	
<b>Texty klášter Teplá</b>	<a href="#">od</a>
text_1	
text_2	
3 text (seznam)	
04_text	
05_text	
06_text	
07_text	
08_text	
09_text	
10_obr. bl. Hroznata.	
11_text	
článek_1	
článek_2.+3.	
článek_3b	
článek_4	
článek_5.	
<b>Zvýrazněně jsou nadpisy složek</b>	

Fotografie 1 – Opat Heřman Josef Tyl



Fotografie 2 – Text, který byl recitován na zahájení výstavy



Fotografie 3- Heřman Josef Tyl v Osvětimi



*Fotografie 4 – Příprava kategorizace dokumentů a jejich skenování*



*Fotografie 5 dodělávání posledních detailů na výstavě*